

Datum: 3 December 1973

Nummer: EA/258/73

Medeparaaf:

NOTA

Aan de heer Minister.

Onderwerp: Solidariteit in de E.G.

De vraag hoe de huidige energiecrisis in Europees verband kan worden opgelost, biedt drie mogelijke alternatieven, welke qua wenselijkheid de volgende volgorde vertonen:

1. E.G.-solidariteit
2. "Kleine E.G."-solidariteit
3. Ieder voor zich.

ad 1.

Een echte solidariteit in de Europese Gemeenschap is alleen mogelijk indien daartoe aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- a) de lid-staten verdelen de aangevoerde hoeveelheden ruwe aardolie naar rato van de consumptie.

Ten einde de onderlinge verhouding te stabiliseren dient hiervoor te worden uitgegaan van een niveau uit een bepaald basisjaar, dan wel dat dit gebeurt naar rato van de prognoses voor 1973 zoals die nog voor de crisis geldig waren. Eventueel kan rekening gehouden worden met een structurele achterstand in bepaalde lid-staten (Italië, Ierland).

- b) eventueel een verfijning van de verdelingspercentages.

d.w.z. dat hierbij betrokken wordt de in de diverse lid-staten bestaande substitutie-mogelijkheden op korte termijn. Voor Duitsland en het V.K. zijn dit de kolen, voor Nederland zou dit het aardgas betekenen. Aldus wordt niet alleen de beschikbare hoeveelheid ruwe aardolie verdeeld, maar worden de verschillende energie-balansen op elkaar afgestemd. Het is duidelijk dat hierdoor de mogelijkheid van een aardgas-exportbeperking beperkt zou kunnen worden.

- c) vrij-intra - verkeer zowel voor ruwe aardolie en - nog belangrijker - voor aardolieprodukten. Dit impliceert wel dat het huidige Franse invoer-monopolie (Formele machtiging van de Commissie expireert 31 december a.s. in ieder geval ondergeschikt dient te worden gemaakt en in overeenstemming gebracht met de verdelingsafspraken.

- d)

- d) gemeenschappelijke prijsregime. Ter voorkoming van verstoringen bij de verdeling is het onontbeerlijk dat in ieder geval daartoe unanime prijzen voor de belangrijkste aardolieprodukten dienen te worden vastgesteld.

ad 2.

Mocht er geen politieke wil tot overeenstemming t.a.v. het sub 1. gestelde aanwezig zijn, dan dient te worden gestreefd naar een z.g. "kleine solidariteit", met dezelfde inhoud als onder 1., doch slechts betrekking hebbende op een gedeelte van de lid-staten. Daarbij kan gedacht worden aan Duitsland, de BLEU, Denemarken en moet ook gepoogd worden Ierland (crude aanvoer Bantry Bay!) en Italië mee te krijgen - Italië voornamelijk om een Noord/Zuid scheiding van de E.G. te voorkomen, en tevens ook als drukmiddel op de publieke opinie in Frankrijk en Engeland.

ad 3.

Indien de eerder gestelde alternatieven niet gerealiseerd kunnen worden, staat als laatste redmiddel de weg open een volledig onafhankelijk beleid te voeren. Naast een volledige distributie van alle aardolieprodukten en wellicht ook vele andere produkten, zou Nederland dan gedwongen zijn over te gaan tot een beleid dat uit de volgende punten kan bestaan:

- (voor
- a) verdergaande export-beperking c.q. exportstop voor alle aardolieprodukten;
 - b) de in Rotterdam in entrepot opgeslagen hoeveelheden van de handel zouden in beslag genomen kunnen worden; het gaat hierbij om belangrijke hoeveelheden die momenteel vooral/de voorziening van Duitsland van belang zijn, doch levert als disdanig slechts een éénmalig voordeel op. Op langere termijn kan dit samen met het onder c) genoemde zeer belangrijke consequenties hebben voor de Rotterdamse haven.
 - c) een stopzetten van de doorvoer van ruwe aardolie en gebruiken voor de Nederlandse voorziening. Dit zal waarschijnlijk leiden tot een verdere beperking van de invoer door de oliemaatschappijen onder de druk van de regeringen van naburige landen, waardoor de doorvoer-functie verder wordt aangetast.
 - d) overleg en samenwerking met de Verenigde Staten, welke zich zou kunnen bewegen op hun gebied van de crude-aanvoer enerzijds en de raffinage van produkten t.b.v. de V.S. anderzijds. Belangrijk voor ons is daarbij dat Nederland over raffinage-capaciteit beschikt die de V.S. op korte termijn niet kunnen realiseren.
 - e) bestemming van de thans geëxporteerde hoeveelheden aardgas voor binnenlandse verbruik. Wel is er hier het technische moeilijke probleem van een omschakeling op korte termijn.

In aansluiting op de twee eerste alternatieven moet gesteld worden dat "solidariteits-oplossingen" alleen effectief zijn indien zij in een duidelijke afspraak tussen alle betrokkenen worden geformaliseerd en vastgelegd, waarbij dan tevens een uitvoerend orgaan en een besluitvormend c.q. beroepsorgaan moeten worden aangewezen. Het zou onvoldoende zijn indien alleen goede intenties t.a.v. aan Nederland te verlenen onderhandse hulp worden uitgesproken, omdat deze in de praktijk geen houvast geven, terwijl ook een aantal onafhankelijke bilaterale afspraken niet effectief is. Het gunstigste zou zijn dat de organen van de Gemeenschap de regeling uitvoeren, omdat dan de samenhang: gemeenschappelijke binnenmarkt - te nemen maatregelen het meest direkt naar voren komt. Een nadeel hierbij is evenwel, dat de marges van het eigen beleid verder worden geëlimineerd. Importen, exporten, doorvoer en substitutie-mogelijkheden zullen dan - zeker voor de duur van de huidige schaarste situatie - dwingend vastgelegd worden. Binnenlands-politiek gezien komt dan met name het aardgas in het geding. Gesteld kan worden dat in ieder geval de neiging om de export van aardgas te beperken aanwezig is. Wellicht dat hier in het kader van de ad l.b. gestelde verfijning der verdeelsleutels een oplossing voor gevonden kan worden. Moeilijker ligt de zaak indien om bepaalde redenen de solidariteits-afspraken geheim dienen te worden gehouden. Juist dan zal de binnenlandse druk voor een export-stop het grootst zijn.

DIRECTORAAT-GENERAAL VOOR DE ENERGIEVOORZIENING,
Directie Kolen en Aardolie.